

РЕЦЕНЗИЯ

от **Радослав Иванов Пенев**

Професор по 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика – теория и технология на семейното възпитание)

Доктор на науките по 1.2 Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория и технология на семейното възпитание)

член на научното жури относно конкурсна процедура за академичната длъжност „доцент”

в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищно образование, формиране на игрови и социални умения),

обявен от Факултет по обществени науки, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас

в Държавен вестник, бр. 25 от 26.03.2019 г.,

доклад №2084/23.05.2019 от доц. д-р Т. Паличев, декан на ФОН и Протокол №5 от ФС на ФОН

с кандидат гл. ас. д-р *Марияна Станчева Тодорова* при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас, катедра „Педагогика и методика на обучението”

Нормативна уредба

Гл. д-р Марияна Тодорова е единствен кандидат в конкурса за академичната длъжност „доцент”. Документите и материалите, представени от гл. ас. Марияна Тодорова отговарят на националните изисквания на „Закон за развитие на академичния състав в Република България“ и „Правилник за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България“, както и на „Правилник за развитие на академичния състав“ при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

От представената документация е видно, че кандидатът има научна-изследователска, преподавателска, публикационна и методико-творческа дейност, придобита научна и образователна степен „доктор“, заемана в продължение на девет години академична длъжност „главен асистент“, т.е. изпълнени са изискванията за допустимост до конкурса.

Професионално развитие

Гл. ас. д-р Марияна Станчева Тодорова притежава бакалавърска степен по Предучилищна педагогика от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, бакалавърска степен по Начална училищна педагогика от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, магистърска степен по Логопедия, придобита в Нов Български Университет, София, както и образователната и научна степен „доктор“ от Университет Проф. д-р Асен Златаров, Бургас, чрез защитена дисертация на тема „Развитие на практически интелект при 6-годишните, чрез обучението по математика“. Немаловажен е и факта, че е работила като детски учител в ДГ №5 „Иглика“, гр. Бургас. От 2010 година Марияна Тодорова е главен асистент в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас.

Представената справка ми дава основание да изкажа своето положително мнение относно професионалното развитие на кандидата.

Преподавателска дейност

Гл. ас. д-р Марияна Тодорова води лекции, семинарни и практически упражнения на студенти от ОКС „Бакалавър“, специалности „Предучилищна педагогика и чужд език“ и „Предучилищна и начална училищна педагогика“, с основен акцент върху проблематиката на предучилищното образование, по основните дисциплини „Предучилищна педагогика“, „Педагогика на играта“, „Основи на социално-икономическата култура на детето“, „Възпитание в предприемачество“, „Въвеждане в педагогиката и професията „детски учител“, „Хоспитиране в

детската градина“, „Текуща педагогическа практика в детската градина“, „Стажантска практика в детската градина“, „Еднодневна практика в детската градина“ и „Преддипломна практика в детската градина“, както и по редица избираеми дисциплини. Налице са и дисциплини, свързани с обучението на студенти от ОКС „Магистър“. Представените програми са добре структурирани и отговарят на изискванията за разработване на този тип документация.

Гл. ас. Тодорова е ръководител на 37 дипломанти и 40 студенти, представили се успешно на студентски научни сесии.

От представените справки проличава, че е факт актуалната учебна натовареност, както и възможностите за активен образователен процес, особено на студентите от интегрираната специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, имайки предвид посочените по-горе акценти в професионалното развитие на кандидата. Това означава, че относно преподавателската дейност на гл. ас. Марияна Тодорова са налице условията за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Участие в научно-изследователски проекти и форуми

Гл. ас. Марияна Тодорова притежава редица удостоверения и сертификати, свързани с участия с доклади в национални, международни и студентски конференции и форуми, участия в национални и университетски изследователски проекти, към НИС, проекти и курсове, свързани с повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.

В този план, представените удостоверения са свидетелства за професионалното и научно развитие на кандидата.

Структурен анализ на научната продукция

Научната и научно-приложната продукция на кандидата е по направлението на конкурса. Включва: Научни публикации, общ брой –43 публикации, в това число 1 монография, 3 публикувани самостоятелни глави в колективни монографии, 2 учебни помагала, 9 научни публикации в международни списания и сборници с импакт-фактор и научно рецензиране, 24 научни публикации в национални списания, сборници и Годишник на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ с научно рецензиран, и 4 научни публикации в съавторство. В представения списък на научната продукция е включен и автореферата на докторската дисертация. Всички публикации са с ISBN и ISSN, и отговарят на изискванията за научна продукция.

Определящата част от публикациите са по темата на конкурса. Трябва да отбележа и коректността на поднесената информация, тъй като всички публикации са в периода от назначаването на кандидата за главен асистент до настоящия конкурс. От представената справка за задължителните минимални изисквания за научно, научно-приложна и учебна дейност за заемане на академична длъжност „доцент“ е видно, че кандидатът покрива наукометричните показатели, включително и като цитирания в монографии и научни тонове, и нереферирани списания с научно рецензиране.

Съдържателен анализ на научната продукция

Научното творчество на гл. ас. д-р Марияна Тодорова е свързано, преди всичко, с проблематиката на финансовото и икономическото образование на децата от предучилищна възраст, в контекста на формиране на игрови и социални умения чрез образователния процес в детската градина.

В конкретика, основните направления в научните и научно-изследователските интереси и проекти на кандидата могат да се резюмират в следните модули:

- Икономическа култура, финансово образование и предприемачество в детската градина, в контекста на спецификата на развитието в предучилищна възраст;
- Овладяване на игрова и социална култура в детската градина чрез „ситуационни игри“, „ситуационни казуси“ и „детски бизнес-игри“;
- Функции на ситуационните игри за формиране на социално-икономически умения чрез интегративно съдържание на образователните направления в детската градина;
- Подготовка на студенти и учители за реализация на финансово образование в предучилищна възраст;
- Икономическо образование на студентите от педагогическите специалности с цел преодоляване на икономическата несигурност и изграждане на икономическа култура.

Несъмнено достойнство на кандидатурата на гл. ас. д-р Марияна Тодорова е представената монография, помагалата за педагози – студенти и учители, и главите в трите колективни монографии, които, според мен, изискват анализ, по обстойно представяне и открояване на позитивните акценти в тях.

✓ Финансово образование в предучилищна възраст. Изд. Университет Проф. д-р Асен Златаров, Бургас, 2019, ISBN 978-619-7123-85-2 (обем 194 с.).

Структурните параметри в първата част на монографията акцентират върху актуалността на финансовата грамотност в съвременното общество и ролята на семейството и детската градина за финансовото образование на децата. Тези основни тези са по-детайлно развити в следващите две глави, където сме свидетели на конкретизация, свързана с примерни игрово-познавателни ситуации за финансово образование чрез ролята на посочените възпитателни субекти, включително като интегративни връзки на образователните направления в детската градина. В Глава четвърта са представени в аналитичен план резултати от изследване на ориентации на учители, родители и деца относно необходимостта от финансово образование в предучилищна възраст и игри и ситуации в тази насока.

Като позитивен акцент бих посочил актуалността на проблематиката, а като негативен – недостатъчната запознатост на кандидата със съвременна литература по проблематиката на семейното възпитание и моделите на родителско поведение, които са инспирирани и от материалната обезпеченост на семейството, което несъмнено оказва влияние във финансовото образование на децата.

√ Игрови модели за икономическо и финансово образование в детската градина(помагало за педагози – студенти и учители). Изд. Университет Проф. д-р Асен Златаров, Бургас, 2019, ISBN 978-619-7123-95-1 (обем 127 с.).

√ Игрите като средство за финансово образование в предучилищна възраст(помагало за педагози – студенти и учители). Изд. Университет Проф. д-р Асен Златаров, Бургас, 2019, ISBN 978-619-7123-94-4 (обем 80 с.).

Практическите помагала са естествено продължение на монографията на автора и представените по-горе акценти, само че изцяло в практико-приложен план, в контекста на ситуационни казуси, игрови модели и примерни ситуации.

Представените игрово-познавателни ситуации са интересни и съдействат за оптимизация на образователни процес в детската градина.

✓ Самостоятелни глави в колективни монографии.

В книгата „Демокрация, либерализъм и проблеми на социално-икономическото развитие“ кандидатата представя своите възгледи за предприемачеството в контекста на изграждане на такъв вид мислене у децата в предучилищна възраст чрез технологията „Преследвай целите си“.

Марияна Тодорова е автор на две глави в книгата „Икономическата несигурност и отражението ѝ върху самоопределянето и националната идентичност“. По същество те са свързани помежду си, защото чрез проучване на ориентациите и нагласите на студенти от всички специалности на ФОН относно социалния и икономически статус, ценностната ориентация към образованието, самоопределянето на националната идентичност и визията за професионална реализация се извеждат перспективите за реализация на икономическото образование.

Колективната монография „За стимулиране на креативното мислене у студентите“ е естествено продължение на търсенията на автора в

контекста на проучване и стимулиране на творческо мислене на студентите от ФОН.

Като позитивен акцент в публикациите ще посоча визията на автора за взаимодействието на субектите, призвани да реализират финансовото образование в предучилищна възраст – деца, учители и бъдещи педагози.

Другите публикации на гл. ас. Марияна Тодорова са в контекста на представената дотук проблематика и са предпоставка за израстване на автора в научно и изследователско отношение, и обобщаването им в разгледаната проблематика.

Научна продукция: Приносни моменти

Приемам всички приносни моменти, уточнени от гл. ас. Марияна Тодорова. Обобщено, те могат да бъдат представени по този начин:

1. Извършен е систематичен и понятиен теоретичен анализ на процеса на проблематиката, свързана с финансовото и икономическото образование на децата от предучилищна възраст.
2. Разработен е теоретичен модел и учебни помагала за реален образователен процес, включително в контекста на интеграция на цели и очаквани резултати по направленията в детската градина .
3. Практико-приложните проекции в решенията на автора не са самоцелни, а обвързани с ангажиментите на учителите и студентите-педагози за ефективен образователен процес по представената проблематика.

Заклучение

На основата на анализа и оценката на публикациите и цялостната академична дейност на кандидата *изразявам своето положително мнение и предлагам* на научното жури гл. д-р Марияна Станчева Тодорова да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление по 1.2. Педагогика (Предучилищно образование, формиране на игрови и социални умения), обявен в Държавен вестник, бр. 25 от 26.03.2013 година, за нуждите на Факултет по обществени науки при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас.

Рецензент:

(проф. дн Радослав Пенев)

23.06.2019 г.

Инициална уредба

Гл. д-р Марияна Тодорова е единствена кандидат в конкурс за академичната длъжност „доцент“. Документите и материалите, представени от гл. ас. Марияна Тодорова, отговарят на националните изисквания на „Закон за развитието на академичния състав в Република България“ и „Правилник за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България“, както и на „Правилник за развитие на академичния състав“ при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.